

Belgisch
antiterreurbeleid:
prijs voor
originaliteit

NIET ACHTER ELKE BOOM ZIT EEN TERRORIST

Zes jaar na 11 september maakt Prof. Rik Coolsaet voor de allereerste keer in dit land de balans op van het Belgische antiterreurbeleid. De aanpak van onze politiediensten blijkt voorbeeldig. De politieke wereld werkt echter radicalisering, en dus mogelijk terrorisme, in de hand. "België kampt van alle Europese lidstaten met de grootste werkloosheidsgraad onder allochtone jongeren. De bijhorende frustratie radicaliseert jongeren – en een paar gaan door het lint."

Prof. Rik Coolsaet (vakgroep Politieke Wetenschappen) maakt deel uit van de *Expert Group on Violent Radicalisation* van de Europese Commissie. Hij leidt ook het onderzoeksprogramma Veiligheid en Global Governance van het Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen. Voor dit instituut nam hij de Belgische aanpak van de jihadi-terreur onder de loep.

Moeten we ons zorgen maken over jihadi-terreur in België?

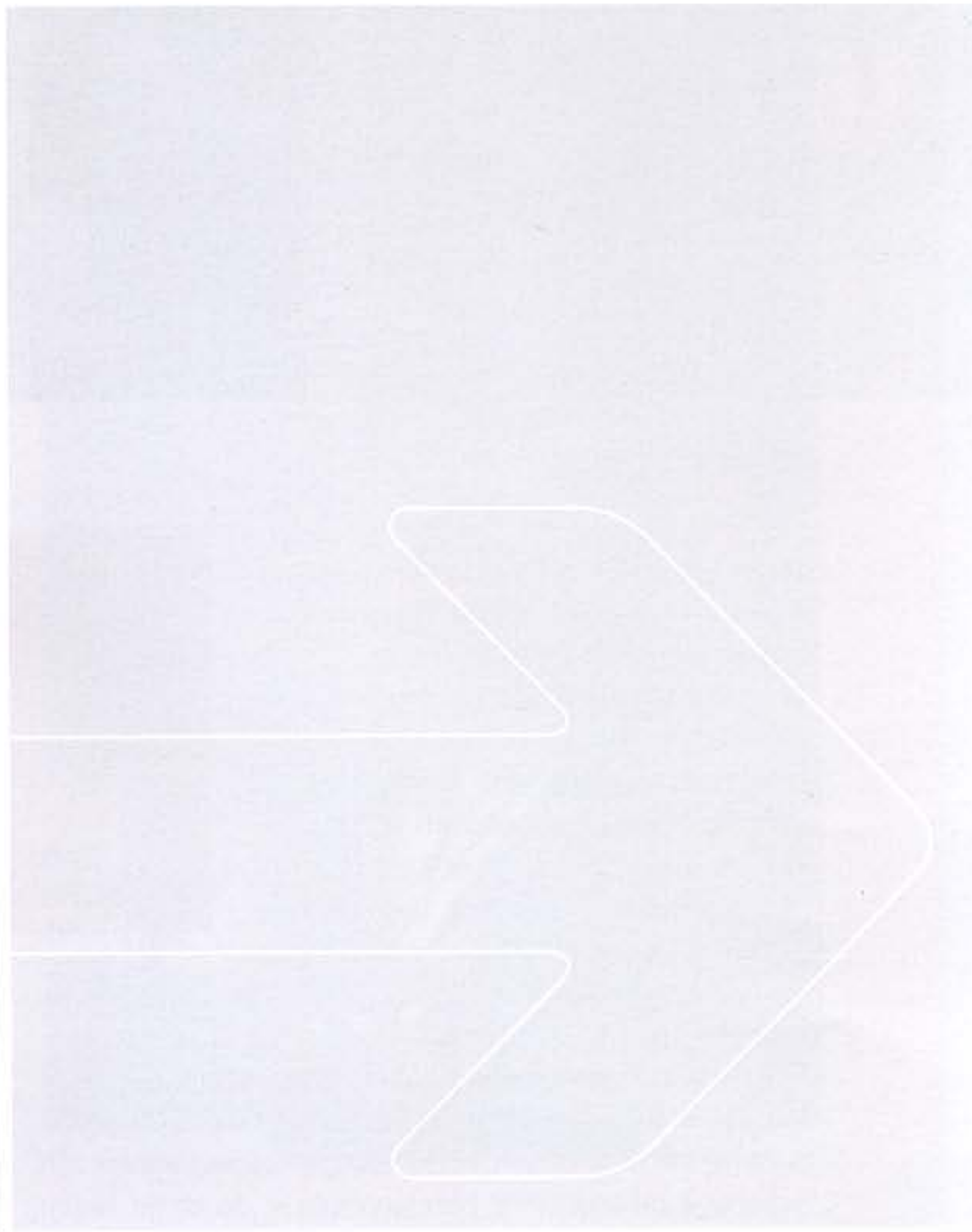
Rik Coolsaet: "Samen met Frankrijk zijn we een van de eerste landen die geconfronteerd werden met religi-

eus geïnspireerd terrorisme. In 1986 al hebben onze politiediensten in ons land de terroristencellen ontdekt van de Fouad Ali Saleh-groep die tien aanslagen hadden gepleegd in Parijs. De inspanningen van onze politiediensten hebben veel bijgedragen tot de arrestatie van het kopstuk van de groep.

"In Frankrijk heeft men toen meteen volledig de kaart van de repressie getrokken. In België niet. Onze politiediensten hebben, op eigen initiatief, van bij het begin geprobeerd om te begrijpen wat die mensen dreef, wat er aan de hand was in de gemeenschappen in wiens naam ze beweren op te treden. Daarom zou ik onze terreurbestrijding een onderscheiding willen geven. En de prijs van de jury voor originaliteit."

Hoe gaat dat in de praktijk?

"Onze politiediensten hebben hun officieren naar de universiteit gestuurd om de islam te bestuderen en Arabisch te leren. Ze hebben met andere woorden geprobeerd om zich in te leven in een gemeenschap die hen tot dan toe volledig vreemd was. Die leerperiode heeft onze politiediensten in staat gesteld om veel sneller te begrijpen wat er aan de hand was toen het jihadi-terrorisme vanaf

1992 opgang begon te maken. Terwijl hun collega's in het buitenland nog achter elke boom een 'moslim'-terrorist – een hatelijk woord – zagen zitten, beseften zij al lang dat de islam niet de drijvende kracht is achter dit soort terrorisme. De legitimering voor terroristische acties is wel altijd religieus getint, maar de echte onderliggende oorzaak is het grote gevoel van frustratie binnen de migrantengemeenschap."

Heeft die aanpak, naast meer inzicht, ook tot betere resultaten geleid?

"Zeker. Denk maar aan de Belg Issam Goris, die in november 2005 tijdig door de Amerikaanse troepen in Irak werd gelokaliseerd en neergeschoten. Dat was de eerste keer dat een aanslag in Irak vermeden werd op basis van informatie uit een Europees land, meer bepaald van de antiterreurcel van onze federale politie.

"Voordien hadden in België al acht grote netwerken ontmanteld en zestig terroristen met succes vervolgd. En wat nog belangrijker is: iedereen die voor de

rechtbank is gebracht, is ook veroordeeld. Onze buurlanden kunnen niet dezelfde cijfers voorleggen. In Groot-Brittannië bijvoorbeeld heeft men tot nu toe meer dan de helft van de verdachten weer moeten vrijlaten bij gebrek aan bewijzen. Dit toont dat onze politiediensten zeer professioneel zijn tewerk gegaan. Als ze iemand voor de rechtbank brachten wegens vermeende terroristische activiteiten, dan hadden ze ook de bewijzen om die beschuldiging hard te maken."

Dat lijkt ook maar logisch...

"En toch. Andere landen zoals Nederland, Groot-Brittannië, om nog maar te zwijgen van de Verenigde Staten, zijn in de strijd tegen het terrorisme zwaar uit de bocht gegaan wat de bescherming van de rechten van het individu betreft. België is uiterst voorzichtig te werk gegaan. Glenn Audenaert, gerechtelijk directeur van de federale politie in Brussel, heeft ooit terecht opgemerkt dat een democratie die in gevaar gebracht wordt door terrorisme niet minder democratie nodig heeft, maar juist méér."

"De legitimering voor terrorisme is wel religieus getint, maar de echte oorzaak is frustratie."

Info

Prof. Rik Coolsaet
 Vakgroep Politieke Wetenschappen
 Universiteitstraat 8, 9000 Gent
 Tel. 09 264 68 72
 Rik.Coolsaet@UGent.be

Acht netwerken in twintig jaar: hoe hoog staan we daarmee in de rangorde van terreurlanden?

"Niet zo hoog als sommigen laten uitschijnen. Uit analyses van onze politiediensten blijkt namelijk dat België helemaal geen significante thuishaven is voor terreurgroepen. Ook de Amerikaanse inlichtingendiensten komen tot die conclusie. Bovendien is de vertrouwensrelatie tussen de politiediensten en de migrantenschappen in ons land een stuk beter dan in vele van onze buurlanden. Onze politiediensten hebben bijvoorbeeld heel snel begrepen dat je ontzettend voorzichtig moet zijn met je taalgebruik. Migrant- en moslimgemeenschappen zijn immers je belangrijkste bondgenoten in de strijd tegen jihadi-terrorisme. Als je alles op één hoop gooit, zoals in Nederland gebeurd is, dan creëer je meer polarisering en dus meer radicalisering. Op dat punt hebben onze politiediensten echt een kalmerende invloed gehad – terwijl sommige politici stookten."

Zijn we daarom in België voorlopig ontsnapt aan het homegrown terrorism waarmee Engeland en Spanje geconfronteerd zijn geweest?

"De goede samenwerking tussen migrantengemeenschappen en politiediensten in ons land zorgt er inderdaad voor dat bepaalde dingen gesignaleerd worden voor ze uitgroeien tot een reële bedreiging. De afwezigheid van belangrijke ideologen van de jihad in België speelt eveneens een rol. Dat neemt niet weg dat het netwerk dat Muriel Degauque uit Charleroi op 9 november 2005 naar Irak stuurde op zelfmoordmissie en dat nu voor de rechtbank staat, een voorbeeld van zo'n *homegrown* cel was. De zes beklaagden woonden al lang in België of zijn hier zelfs geboren.

"We moeten ons dus niet inbeelden dat het in ons land niet kan gebeuren of dat we immuun zijn voor radicalisering. Integendeel. Vergeet niet dat België van alle Europese lidstaten kampt met de grootste werkloosheidsgraad onder allochtone jongeren. Dat is een broeihaard van frustratie. Ontwortelde en gefrustreerde jongeren zijn

"De werkloosheid onder allochtone jongeren, dáár moeten onze politici zich mee bezighouden, niet met Brussel-Halle-Vilvoorde."

nu eenmaal een gemakkelijke prooi voor extremisten. Ik denk niet dat onze regeringsonderhandelaars daar al één minuut over gepraat hebben. Hemeltergend is de aandacht die naar Brussel-Halle-Vilvoorde gaat. Dat is nu echt een dramatisch voorbeeld van de kloof tussen de prioriteiten van politici en de prioriteiten van de samenleving."

U geeft de Belgische politiediensten een uitstekend rapport, maar zijn er dingen die beter kunnen?

"Als het ons nu nog aan iets ontbreekt, is het voldoende expertisecapaciteit om de talloze tips die binnenkomen te analyseren. De gevoeligheid voor verdachte signalen is de jongste jaren erg toegenomen, waardoor we stilaan mensen en middelen te kort komen om die signalen ook te interpreteren."

Dat brengt ons weer bij onze eerste vraag: moeten we ons zorgen maken over jihadi-terreur in België?

"Het is fel overtrokken. Statistisch is de angst voor terreuraanslagen fel overdreven. Sinds 1990 zijn er in het westen 3.000 tot 4.000 doden gevallen ten gevolge van jihadi-terrorisme, 9/11 meegerekend. Er zijn onnoemelijk meer moslims het slachtoffer geworden van aanslagen in naam van de islam. Dat ziet het Westen voortdurend over het hoofd."

Zijn onze media in het discours van Bushs War on Terrorism getuind?

"De enorme symboolwaarde van de *twin towers* heeft ongetwijfeld veel te maken met de impact van dat discours. Ieder van ons had bij wijze van spreken die dag bovenop dat gebouw kunnen staan. Ook in de Verenigde Staten beginnen sommigen te zeggen dat we overgereageerd hebben. Het tij keert, weliswaar langzaam, maar toch... Uit onderzoek van onze vakgroep blijkt dat, ondanks de aanslagen die nog gevolgd zijn, de vrees voor terrorisme afneemt en dat de bezorgdheid voor andere problemen zoals de opwarming van de aarde of de groeiende kloof tussen arm en rijk stijgt."